

no m'esfulli...?

Salut. I de ta plana acollidora
la esplèndida lliçó i el còdex d'or
de ta sardana, estricta i lliure i tan senyora
grava'ns al cor...

MOSSÈN BARTOMEU BARCELÓ
Felanitx, Mallorca

—63→

△▽Premi Carles Rahola

△▽Castells medievals empordanesos

Lema: Tall fet, tall vist.

Castell de Rocabertí

Fragment

Rocabertí, Roca partida, Roca esberlada. Els documents més antics que d'ell parlen, diuen que *Rupes-bertini* estava radicat a la parròquia de Sant Miquel de Solanes: «*alodem quem dicunt Solanes, cum ecclesia Sti Michaelis juxta castrum Bertrini*», explica un document del l'any 972. Es troba a poca distància de La Junquera, completament enderrocat. Era en son temps una de les millors fortaleses de l'Estat de Peralada.

Les primeres dades que tenim d'aquest nom pertanyen al vescomtat de Rocabertí, qual origen podria molt bé ésser la distinció feta a un guerrer dels exèrcits francs, qui sap si anomenat Bertrini, com diu Marca, o Bonfill, com expressa Boades: «E jatsia que'ls sarrains possehian alguns castells e lochs en Royselló e en Cerdània e en l'Empordà, no eren senyors de gaire gran cosa, car a la majoria de les muntanyes desús dites avian los chrestians, dels quals, per lur gran coratge i bel·licositat, alçaren lavors gran nom e fama dels propis spanyols, los que vui dia s'apéllan Rupertins (a Rupa) per ço com lur castell és tot roquer, e tant qu'es maravella, qui fortament se'n mantengueren en lur castell roquer prop lo Portús, desús la Junquera, amb molts chrestians».

Devia ésser anterior a la invasió sarraina, ja que Dromendrari, historiador del vescomtat, afirma que fou enderrocat pels visigots.

Aquest castell dóna nom al vescomtat de Rocabertí, o viceversa: un i altre estan íntimament associats, i omplen les planes més brillants de la història empordanesa, units, feudataris, separats i parents dels comtes d'Empúries, com ells «*Gratia Dei*». Els documents registren la vida d'aquest fortí «*quia castrum de Rupe-avertine nunquam a sarracenis captus est*», com diu Torner, i que en canvi fou abatut per Ramon Berenguer IV de Catalunya l'any 1137, per haver-se posat, el propietari, al costat del rebel comte Pons Huc d'Empúries.

Durant els segles IX i X i part de l'XI, hi visqueren, habitualment, els vescomtes. Pel maig de 857, Andegari de Rocabertí és nomenat en un instrument «primer comte de Peralada», i trobant-se en son castell, dóna una església del pla del cenobi de Sant Pere de Rodes. Més tard, amb motiu de les guerres, els Rocabertí passaren a viure a Peralada.

L'any 1285, amb motiu de la creuada de Felip l'Ardit contra Pere III, aquest monarca, que s'havia apoderat dels castells empordanesos, per congraciar-se — 64→ amb els feudals, els hi retornà tots, menys el de Rocabertí, ço que fa suposar que el rei temia una possible intel·ligència del vescomte Dalmau V amb l'exèrcit de

Carles de Valois, cosa errònia, com veurem en tractar de Peralada. A aquest castell s'hi anaren a refugiar els habitants de La Jonquera i de les seves engires, temorosos de l'allau francès en la referida expedició.

L'any 1462, davant el perill d'una nova invasió francesa, es fortificà, bastint-s'hi dues torres als flancs de la muralla.

Panicars

Castell davant del de Bellagarde. «*Caput Panizarii, unde iter est de Francia ad Cataloniam*» (Pietro de Marca, Marca Hispànica).

Devia ésser molt primitiu, doncs a la història medieval no es fa referència de la seva construcció. Qui sap si amb les seves pedres es bastí el priorat de Nostra Dona d'Arles, del comtat de Besalú. Quan la desfeta de les tropes de Felip de França, l'any 1285, en la que hi prengué part activa el nostre il·lustre Ramon Muntaner, capitanejant un estol d'homes del vescomtat de Rocabertí, el castell havia desaparegut, doncs en la Crònica d'aquest paraladenc no se'n fa menció.

Requesens

Il·lustre casa de sang visigòtica, que glatí, durant segles, entre els murs d'aquest castell, radicat a les escabrositats del Pirineu. L'antic fort ha desaparegut sota la carcassa de la reconstrucció feta en el segle passat pel darrer comte de Peralada. La seva situació estratègica en aquell temps era formidable, malgrat trobar-se al peu de la muntanya anomenada El Ras, i a jutjar per l'obra actual, devia tenir un perímetre considerable. De les seves terrasses es domina tot l'Empordà.

Pujades pretén que el nom de Requesens ve del rei got Recusind o Recesvint. En un instrument d'un contracte entre Huc d'Empúries i Gausbert de Rosselló (844) s'anomenen de *Rochosindo* les muntanyes de Requesens, a on els cavallers Libenci i Asinari hi edificaren una església: d'ells es diu que descendeixen els Requesens.

L'any 1285 el poseia el comte d'Empúries: mes els Requesens continuaren enaltint la història de Catalunya, donant-li braus cavallers i homes d'alta representació política. L'any 1380 Berenguela de Requesens emmaridà Grau de Rocabertí, passant el castell a aquesta casa, i, més tard, als comtes de Peralada.

El tornà a posseir la casa de Requesens fins l'any 1418, en que Alfons V d'Aragó l'adjudicà a la família Rocabertí, «*los que lo poseen hasta hoy*», diu Dromendrari.

ANTONI PAPELL
Palma de Mallorca

—65→

△▽L'àpat de Germanor

Preparat amb gust pel bon company senyor Álvarez, el saló de l'annexe del Teatre Nacional presentava un aspecte altament simpàtic.

Un altre escut barrat fet amb flors, encapçalava la presidència, que ocupà la simpàtica Reina Na Núria Raventós. Quatre llargues taules, també adornades amb flors, ocupaven gaire bé tot el saló. Luxe i més luxe arreu. La bellesa del Teatre s'havia trasplantat allí. Uns cent vint-i-cinc comensals s'aplegaren aquella nit per a testimoniar el seu vivent record a la Pàtria.

El senyor President de la República deixà altres compromisos per a poder assistir, també, a l'aplec del vespre. La seva distingida senyora no pogué acompanyar-lo, per no trobar-se bé. Hi havia, entre molts altres, l'Excm. Senyor Josep Figueres Ferrer, el senyor Cebrià Güell, Vicepresident del Consistori i senyora;